

Ne vem zakaj mi noče iz spomina. Kadar se ozrem proti snežnim vrhovom Karavank, mi pride v spomin tudi stari Jošt, ki je tako ljubil domače gore, da je vedno govoril o njih.

Mili starček! Če že morda spavaš na vznožju visoke Tatre, bodi ti lahka rodna zemlja! Mir tvoji duši!

Osojski.

Koristna zabava.

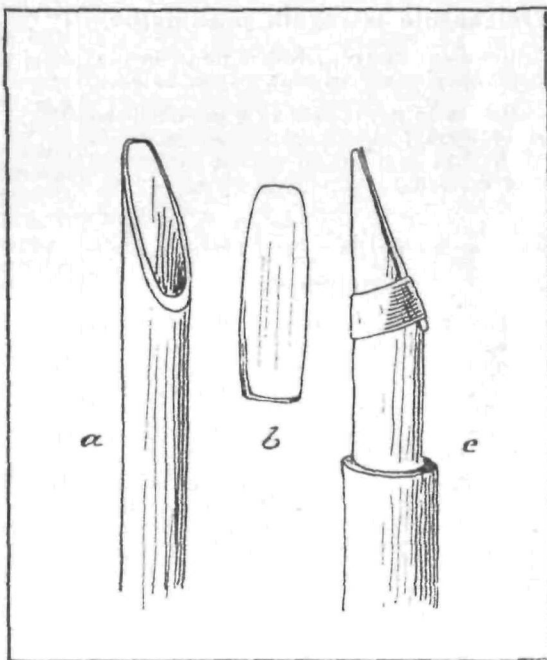
(VI. Akustika.)

Otroka, ki je dobil prvo trobentico v dar, jako mika izvedeti, kaj more neki biti v neznamni pisani trobentici, da povzroča tako krepke zvoke. Toliko časa mu radovednost ne da miru, da se slednjič odloči za strašno dejanje: prekolje lepo trobentico! Pa kaj najde notri? Mladí čitatelj, ako utrpiš tri ali štiri vinarje, prepričaš se sam lahko. Pa saj se dá to otroško godalo razkrojiti tudi brez škode. Ogrej si trobentico tam v sredi, kjer je sklejena, da se klej zmehača, in potem jo brez težav razkrojiš v posamezne dele. Našel boš notri do polovice izvotljeno zagozdico, na izvotlino položeno — nekoliko vpognjeno — medeno trščico (zmet) in vrh te še drugo zagozdico, ki primerno pritrjuje vso napravo v cevi. Lahko se prepričaš, da že ta polovica dobro trobi in je zgornji nastavek le za olupšavo in za olajšavo pri trobentanju.

Ta preprosta trobentica ti je nekak temeljni vzoreček za vse piščalke in trobente, ki se v fiziki zovejo piščali z jezičkom.

Klarinet (št. 6) je narejen tudi na enak način. Cev se prireže na ostro — poševno (slika a). Naredi se iz trdega in prožnega lesa (n. pr. iz drina, brinja, „pušpana“ itd.) zagozdica, ki mora biti proti koncu jako tanka in gladka. Ta zagozdica — jeziček — se na spodnjem debelejšem koncu pritrđi na poševno odprtino s sukancem ali tanko žico, tako, da je spodnja polovica cevine odprtine popoluoma zakrita. Da se jezič ne premika, se mu pri debelem koncu lahko pusti še izožen podaljšek, ki se upogne in pritrđi ob cevi.

Kadar se piska, se dene konec tako v usta, da je klarinetov jeziček prost in more pihanje skoz odprtino na koncu prodirati v cev. Usta so tukaj nekako to, kar pri navadni

Št. 6.

trobentici zgornji nastavek. Tresenje tanke trščice provzroča ono tresenje zraka v cevi, ki je potrebna, da nastane glas.

Ako se naredi klarinet iz ene same cevi (slika a), naj se rabi bolj ozka, ker bi bilo sicer treba močno pihati; pri večjih ceveh naj se naredi ožji nastavek, ki že tudi sam zase gode, (sl. c). Za različnost glasov, se tudi tukaj lahko uporabljajo primerno razstavljene odprtine na strani cevi. Klarinet je med godali znamenit radi svojega posebno značilnega glasa. —

Spominčice.

III.

Boga spoznati, zvestó mu služiti,
Za srečno večnost dušo rešiti,
Naloga nas vseh je in končni namen,
Naj človek preprost je ali učen.

Brez tega vse drugo je prazno delo,
Naj blesk bi in slavo največjo imelo;
Vsi naši svetrfi naporji so nični,
Če nismo brez krivde — „krščansko
pravični“.

Kdor resno življenje ima za igračo,
Na ledu si zida drago palačo,
Ki hipno se zgrudi, ko solnce posije:
Ves trud bo ob smrti le kup
podrtije.

Internus.

Preizkušnje iz raznih predmetov.

III. Iz računstva: Sedem jih je, in vendar nobeden; vzemi tri proč, ostane še eden.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki. Nagrado, ki je bila objubljena in prvi številki, dobé tudi oni, ki ugodno rešijo vsaj devet vprašanj.)

Odgovor na šaljivo vprašanje v št. 2.

Osemkrat.

Prav so odgovorili: Štelcer Josip, sluga knezoškofijske pisarne v Mariboru; Fon Emica in Ivan, učenca v Celju; Grašek Slavko, učenec IV. razreda v Kamniku; Levec Ivo, učenec IV. razreda c. kr. vadnice v Ljubljani; Hočevar Marica, učenka pri čč. šolskih sestrah v Celju; Klavžer Blaž, učenec v Mariboru; Hočevar Milan, drugošolec slov. gimnazije v Celju; Karba Alojzij v Studenicah pri Mariboru; S. Neuvirt v Repnjah; Trtnik Alma in Olga, učenki IV. razr.; Jurca Ivanka, Gröbner Tilči, Deleja Cirila, Ferenčak Bogdana, Javornik Doroteja, Dolem Ivanka, Kene Zinka, Kogoj Angela, Kaplja Roza, Lesar Neža, Košmelj

Minka, Suschützky Julija, Rihteršič Franica, Smolnikar Hedi, Siegmund Pavlina, Spreizer Mici, Peterlin Mimi, Verbič Alojzija, Vrtačnik Fani, Vrhunc Francka, Udovč Mici, Urh Pepca, Zajc Zožija, Zupanc Polonca, Zupančič Francka, učenke VIII. razreda v Lichtenthurničnem zavodu v Ljubljani; Irgl Ivana, na Sladki gori; Jezovšek Mišica in Brinovec Julika, učenki V. razreda na Vranskem; Vizjak Štefika in Stepišnik Marija, učenki v Ljubečni; Robar Ivan na Petelinjku (Štaj.); Bendl Roman, prvošolec v Mariboru; Mahorič Emica, učenka II. razreda meščanske šole v Ptuj.

Novi listi in knjige.

Spillmannove povesti. V. zvezek: *Ujetnik morskega roparja*. Povest. Prevel M. B. Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Tisk „Katoliškega tiskovnega društva“, prej R. Šeber v Postojni. 1905. — Cena 40 h, trdo vezan 60 h. — Sploh se smejo knjige, ki jih pišejo jezuiti, prištevati najboljšim delom, kar jih prihaja na dan v raznih jeziki vseh dežel. Jako torej priporoča vsako knjigo že pisateljev dostavek S. J. Posebej pa so se prikupile mladim čitateljem mladinske povesti p. Spillmana. Zato smo prepričani, da se bo razveselil mladi svet tudi tega V. zvezka, v katerem se mikavno opisuje britka osoda blagega dečka, ki so ga bili gusarji ukradli in prodali v sužnost, pa je bil po hudih poizkušnjah zopet rešen, kakor je pozneje sam priznal, — po priprošnji Matere božje. Vzgljedna je njegova stanovitnost v veri.

Listnica uredništva.

Mara: Smo priredili. Še drugič kaj, pa bolj veselega. — Staroselski: Vinjete bi morali prej videti. Prejšnjih pesmi je pač še nekaj prirejenih; pridejo svoječasno. Zadnji dve nista našli milosti. Hvala za voščila! — Bogomil Gorenjko: Pretežko za deco. Poizkusite kaj lahkega, otroškega. — Mokriški: Be počasi! Rajši manj, pa tisto vestno opilite! Na urednikovo pilo se preveč ne zanašajte. En čas radi pomagamo. A hočemo napredka.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.